

# STATUT NARODOWY FRANCISZKAŃSKIEGO ZAKONU ŚWIECKICH W POLSCE

## Rozdział I

### FRANCISZKAŃSKI ZAKON ŚWIECKICH

1. Franciszkański Zakon Świeckich w Rzeczypospolitej Polskiej (w skrócie FZŚ) należy do wielkiej Rodziny Św. Franciszka z Asyżu. Jego członkowie żyją według własnej Reguły zatwierdzonej przez Kościół (KG 1, 2.3).
2. FZŚ w Polsce jest związkiem organicznym wszystkich jego wspólnot założonych kanonicznie na terytorium Rzeczypospolitej.
3. FZŚ posiada osobowość prawną w Kościele (KG 1,5), a osobowość prawną w państwie poszczególne wspólnoty uzyskują na mocy Ustawy z 17 czerwca 1989 r., art. 13, 24, 72 (Dz.U. Nr 29, poz. 154, wraz z późniejszymi zmianami). Wspólnoty wszystkich szczebli posługują się własną pieczęcią, a członkowie noszą odznakę „Tau” (KG 43).
4. Wszystkie wspólnoty FZŚ w Polsce skoordynowane między sobą za pośrednictwem Wspólnot regionalnych tworzą razem Wspólnotę Narodową, którą kieruje Rada Narodowa.
5. Wspólnota Narodowa ma swój Statut, który zatwierdza Prezydium Rady Międzynarodowej FZŚ (KG 6,2).
6. Siedziba Rady Narodowej FZŚ znajduje się w klasztorze Prowincji Matki Bożej Anielskiej Zakonu Braci Mniejszych (OFM) w Warszawie przy ul. Modzelewskiego 98a (adres dla korespondencji: *ul. Modzelewskiego 98a, 02-671 Warszawa 108, skr. poczt. 26*).
7. FZŚ w Polsce jest organizacyjnie podzielony na regiony, które w większości pokrywają się z terytorialnymi strukturami kościelnymi (metropolie, diecezje). Decyzję o ustanowieniu nowych regionów podejmuje Rada Narodowa, a zatwierdza najbliższa Kapituła Narodowa (KG 29,3; 61,2).

## Rozdział II

### FORMA ŻYCIA I DZIAŁANOŚĆ APOSTOLSKA

#### *Formacja duchowa i życie modlitwy*

8. Życie franciszkanów świeckich polega przede wszystkim na naśladowaniu Jezusa Chrystusa według wzoru ukazanego przez św. Franciszka, zgodnie z ich świeckim stanem. Dlatego niech się starają coraz lepiej poznawać życie i dzieło Zbawiciela przez częste, a nawet codzienne czytanie i rozważanie Pisma świętego, zwłaszcza Ewangelii (KG 9).

9. Wpatrując się w św. Franciszka, który – jak podaje jego biograf Tomasz z Celano (*Życiorys drugi*, 95) – nie tyle był człowiekiem modlącym się, co sam stał się modlitwą, niech rozwijają w sobie ducha świętej modlitwy i pobożności. W modlitwie wspólnotowej niech dają pierwszeństwo Liturgii Godzin. Ich codzienna modlitwa indywidualna powinna m.in. obejmować do wyboru: Jutrznie i Nieszpory z Liturgii Godzin Kościoła albo Oficjum Męki Pańskiej św. Franciszka lub tzw. Oficjum dwunastu *Ojcze nasz*, czy Małe Oficjum o Matce Bożej (KG 14,4-5).
10. Członkowie FZŚ niech pielęgnują takie wartości ewangeliczne jak: ubóstwo, skromność, prostota, bycie mniejszymi, gościnność, otwartość, tolerancja i wrażliwość na innych ludzi, szczególnie tych najmniejszych w oczach świata, oraz cierpliwość w doświadczeniach, radość i pokój ducha, wynikające z całkowitego zawierzenia Bogu (KG 10; 15,1-3; 18,2; 19,2).

### ***Apostolstwo***

11. Franciszkanie świeccy całym swoim życiem i postawą nacechowaną miłością Boga i bliźniego niech będą świadkami i głosicielami Dobrej Nowiny w swoim środowisku rodzinnym, kościelnym, społecznym oraz zawodowym i niech również pielęgnują dzieła miłosierdzia (KG 12; 17; 20-22; 24).
12. Za wzorem św. Franciszka, patrona ekologów, który wszystkie stworzenia nazywał „braćmi” czy „siostrami”, niech dają przykład i przyczyniają się do okazywania szacunku i ochrony przyrody (KG 18,4).

### ***Duch wspólnoty i współpracy***

13. Istotną cechą życia franciszkańskiego jest wspólnotowość (KG 28,1). Wszystkie więc wspólnoty FZŚ niech będą otwarte i współpracują ze sobą w swoim środowisku, regionie i kraju, oraz ze wspólnotami innych narodów, w duchu wzajemnej pomocy i dzielenia się doświadczeniami, a także z innymi organizacjami spoza Zakonu o podobnych celach.

### ***Dzieci i młodzież***

14. FZŚ niech się bardzo troszczy i popiera tam, gdzie jest to możliwe, organizację grup dzieci dla wychowania ich w duchu franciszkańskim (KG 25) oraz zapewnia im swoją opiekę. Jest też otwarty na pełną współpracę z Młodzieżą Franciszkańską (MF). Rada FZŚ każdego szczebla wyznacza swojego przedstawiciela do analogicznej Rady MF oraz zwraca się do niej z prośbą o mianowanie delegata MF do tejże rady FZŚ (KG 96, 97).

## Rozdział III

### ŻYCIE WE WSPÓLNOCIE

#### *Rodzaje wspólnot i ich funkcjonowanie*

15. Franciszkanie świeccy realizują swoje powołanie i zadania, należąc do wspólnot braterskich. Podstawową wspólnotą jest wspólnota miejscowa. Dla ukazania jedności i realizowania szerszej współpracy są też tworzone wspólnoty na szczeblu: regionalnym i narodowym (KG 28,2; 29,1).
16. Aby bardziej uaktywnić działalność wspólnot, tam, gdzie istnieje potrzeba, można tworzyć sekcje i grupy w obrębie danej wspólnoty. Te sekcje i grupy powołuje Rada odnośnej wspólnoty (KG 34). Kryteriami ich ustanowienia mogą być, np. stan rodzinny, zawód, zainteresowania.  
Każda grupa lub sekcja musi liczyć co najmniej trzech członków.
17. Wszyscy członkowie każdej wspólnoty miejscowej składają stosowne ofiary pieniężne na potrzeby własnej wspólnoty. Wysokość składek wspólnoty na rzecz Rady szczebla bezpośrednio wyższego ustala Rada tegoż wyższego szczebla (KG 30,3).

#### *Wstąpienie i formacja w FZŚ*

18. Wstąpienie do FZŚ dokonuje się poprzez obrzęd przyjęcia do Wspólnoty miejscowej. O dopuszczeniu do tego obrzędu decyduje Rada Wspólnoty, po rozpatrzeniu pisemnej prośby kandydata skierowanej do przełożonego Wspólnoty miejscowej. Formacja kandydatów obejmuje okres wprowadzenia (postulat), okres formacji wstępnej (nowicjat), a następnie profesję, która jest publicznym zobowiązaniem do życia Ewangelią i zachowania Reguły FZŚ (KG 37; 42,1). Profesja może być czasowa lub wieczysta.
19. Okres wprowadzenia trwa co najmniej sześć miesięcy. W uzasadnionych przypadkach Rada wspólnoty ma prawo skrócić lub nawet zwolnić z niego (KG 38). Właściwy okres formacji, czyli nowicjat, trwa co najmniej jeden rok i może być w uzasadnionych przypadkach przedłużony do dwóch lat (KG 40,1; 41,3).  
Do profesji mogą zostać dopuszczone osoby, które ukończyły 18 lat życia i spełniają warunki określone przez Konstytucje (KG 41,2; 43). Profesję czasową składa się na okres jednego roku i ponawiana może być tylko przez dwa kolejne lata. Profesję wieczystą można składać bezpośrednio po zakończeniu okresu nowicjatu lub na każdym etapie trwania profesji czasowej.  
Sposób odbywania postulatu, nowicjatu i junioratu oraz dopuszczania do profesji określa Rada wspólnoty miejscowej, uwzględniając wskazania Rady narodowej (KG 38 i 40). Dla neoprofesorów prowadzona jest przez okres trzech lat formacja w junioracie.

## **Wspólnota miejscowa**

20. Każda wspólnota miejscowa musi być kanonicznie erygowana przez kompetentnego wyższego przełożonego Pierwszego Zakonu Franciszkańskiego na prośbę zainteresowanych sióstr i braci po uzgodnieniu z Radą regionalną. Poza domami i kościołami franciszkańskimi wymagana jest pisemna zgoda biskupa diecezjalnego (KG 46,1). Nowo założona wspólnota miejscowa powiązana jest organicznie ze wspólnotami wyższych szczebli.
21. Każda wspólnota miejscowa powierzona jest trosce duchowej i pastoralnej Rodziny Pierwszego Zakonu Franciszkańskiego, która ją kanonicznie erygowała. W przypadku woli przejścia pod opiekę innej Rodziny lub Prowincji franciszkańskiej Pierwszego Zakonu prośbę do odnośnego Prowincjała składa miejscowa Rada na wniosek kapituły, po konsultacji z Radą regionalną i Asystentem regionalnym. Wcześniej jednak należy uzgodnić sprawę na szczeblu zainteresowanych przełożonych obydwu prowincji (KG 47).
22. W przypadku wygaśnięcia istnienia wspólnoty miejscowej wszelkie jej dobra i archiwum przejmuje wspólnota bezpośrednio wyższego szczebla. Z chwilą odrodzenia wygasłej wspólnoty następuje postępowanie odwrotne. Powyższe czynności odbywają się na podstawie komisyjnie spisanych protokołów (KG 48).
23. Wspólnota miejscowa kierowana jest przez Radę, której skład określają Konstytucje (KG 49,1). Ponadto, z urzędu należy do niej delegat młodzieży, o ile przy wspólnocie istnieje grupa Młodzieży Franciszkańskiej.
24. Spotkania Wspólnoty powinny odbywać się przynajmniej raz w miesiącu. Ponadto wszyscy członkowie Wspólnoty miejscowej powinni włączyć się w inicjowane przez Radę wspólnoty różnego rodzaju spotkania i formy opieki wobec tych Franciszkanów świeckich, którzy tego potrzebują. Należą do nich m.in.: Msze św. w kościele i w domu (dla chorych), nabożeństwa okresowe, odwiedziny, stosowna pomoc, utrzymywanie korespondencji, wypożyczanie czasopism, książek i środków audiowizualnych (KG 53,3).
25. Biorąc pod uwagę faktyczną sytuację naszych wspólnot miejscowych, w których jakaś część ich członków ze względu na wiek i zły stan zdrowia regularnie nie uczestniczy w zebraniach swojej wspólnoty, a zostało to odnotowane w Księdze Profesów, lub innej stosownej Księdze, do przeprowadzenia kapituły we wspólnocie wystarcza obecność większości bezwzględnej tych, którzy aktywnie uczestniczą w jej działalności (KG 77,4).
26. Ci spośród członków Wspólnoty, którzy z nieuzasadnionych powodów i po próbach dialogu oraz dwukrotnym upomnieniu przez Przełożonego nie biorą aktywnego udziału przez ponad rok w życiu Wspólnoty, zostają zawieszani w prawach członka Wspólnoty (KG 56,2), o czym mają zostać powiadomieni na piśmie. Ewentualne przywrócenie praw we Wspólnocie może nastąpić na pisemną prośbę każdego z zainteresowanych i po spełnieniu wymaganych prawem warunków.
27. Osoby, które nie należą do wspólnoty FZŚ, ale są zainteresowane jej charyzmatem, mogą być zapraszane na wspólne modlitwy i spotkania w celu lepszego poznania specyficznego powołania Franciszkanów świeckich (KG 53,5).

28. Każda wspólnota miejscowa, która nie posiada cywilnej osobowości prawnej, niech się postara uzyskać ją dla siebie zgodnie z obowiązującym prawem cywilnym (KG 54,1-2).

### ***Rada regionalna***

29. Skład i strukturę Rady regionalnej określają Statuty regionalne uchwalone przez Kapitułę regionalną i zatwierdzone przez Radę Narodową (KG 61,3). Do Rady regionalnej należą co najmniej: przełożony, zastępca przełożonego, sekretarz, skarbnik i radny ds. formacji, wybrani na Kapitułę regionalnej; z urzędu zaś należą do niej: asystent regionalny lub asystenci regionalni, jeśli jest ich więcej, i delegat Młodzieży Franciszkańskiej, który ma prawo głosu, o ile jest profesem wieczystym (KG 62,1).

### ***Kapituła regionalna***

30. Kapitułę regionalną co trzy lata zwołuje Przełożony regionalny i powiadamia imiennie na piśmie uczestników Kapituły co najmniej na miesiąc przed rozpoczęciem obrad, dokładnie określając ich miejsce, datę (dzień, godzinę) i program. W skład Kapituły wchodzi: ustępująca Rada regionu, przełożeni lub delegaci wspólnot miejscowych, zgodnie z ustaleniami Statutu regionalnego, przedstawiciel Młodzieży Franciszkańskiej oraz asystenci regionalni, a także asystenci miejscowi, o ile przewiduje to Statut regionalny. W kompetencji Kapituły regionalnej jest: uchwalenie Statutu lub jego zmian, podjęcie innych uchwał, wybór Rady, przyjęcie protokołu z poprzedniej Kapituły, sprawozdań z działalności Rady regionu oraz sprawozdania finansowego, a także zapoznanie się z protokołem z kontroli finansowej przeprowadzonej przed Kapitułą (KG 64; 62,2,j).

### ***Rada Narodowa***

31. Rada Narodowa jest najwyższym organem kierowniczym i wykonawczym oraz koordynującym działalność FZŚ w Polsce w okresie między kapitułami Wspólnoty narodowej.
32. Rada Narodowa składa się z: przełożonego narodowego, zastępcy przełożonego, sekretarza, skarbnika, radnego ds. formacji, radnego ds. Młodzieży Franciszkańskiej, radnego międzynarodowego, którego Kapituła Narodowa proponuje do zatwierdzenia przez Prezydium Rady Międzynarodowej, przełożonego narodowego MF i trzech asystentów narodowych, po jednym z każdej Rodziny Pierwszego Zakonu Franciszkańskiego (KG 66,1). W skład Rady, jeśli jest to uzasadnione, mogą wchodzić jeszcze inni wybrani przez Kapitułę Narodową, nie więcej jednak niż dwie osoby.
33. Do kompetencji Rady Narodowej należy: wykonywanie zadań wynikających z ustawodawstwa FZŚ (KG 66,2), ustalenie programu formacji ciągłej na dany rok, realizacja uchwał podjętych przez Kapitułę Narodową oraz wszystkich decyzji Prezydium Rady Międzynarodowej, a także podejmowanie decyzji o ustanowieniu nowych regionów FZŚ w Polsce, przejściu wspólnoty miejscowej do innego regionu, ustalenie wysokości składki na rzecz Rady Narodowej. Rada Narodowa spotyka się przynajmniej cztery razy w roku.

34. Rada Narodowa każdej kadencji przynajmniej raz w roku spotyka się z przełożonymi regionów oraz organizuje przynajmniej raz w roku spotkania formacyjno-instruktażowe dla pełniących funkcje odpowiedzialnych w Radach dla pogłębienia osobistej formacji i lepszego wykonywania zleconych zadań (KG 68,2).
35. Źródłami finansowania Rady Narodowej są:
  - wpłaty wspólnot regionalnych,
  - inne wpływy, jak dotacje, darowizny, ofiary itp.
36. Rada Narodowa przekazuje każdego roku odpowiednią dotację na rzecz działalności Rady Międzynarodowej FZŚ (CIOFS).

### ***Kapituła Narodowa***

37. Kapituła Narodowa jest najwyższym krajowym organem wyborczym i ustawodawczym FZŚ (KG 68,1).
38. Kapituła Narodowa może być zwołana jako sprawozdawczo-wyborcza lub nadzwyczajna. Zwołuje ją przełożony narodowy za zgodą swojej Rady, powiadamiając członków Kapituły na 30 dni przed jej terminem; w zawiadomieniu podaje też miejsce, główną tematykę i program obrad (KG 67,2,a).
39. Kapituła sprawozdawczo-wyborcza odbywa się co trzy lata. Jej celem jest złożenie sprawozdań z działalności w minionym trzechleciu i dokonanie wyboru nowych władz.
40. Kapitułę Narodową otwiera oraz prowadzi jej obrady przełożony narodowy lub jego delegat, który jest moderatorem obrad. Sesji wyborczej natomiast przewodniczy przełożony międzynarodowy lub jego delegat, który zatwierdza wybory.
41. W skład Kapituły Narodowej wchodzi: ustępująca Rada Narodowa, przełożeni regionalni, delegaci Wspólnot regionalnych - po dwóch z każdego regionu, asystenci narodowi oraz Asystenci regionalni, po jednym z regionu, a jeśli istnieje Konferencja Asystentów Regionalnych, jej przewodniczący lub zastępca (KG 68,1).

Głos czynny i bierny na Kapitule wszystkich szczebli posiadają tylko profesioniści FZŚ, natomiast profesioniści czasowi mają tylko głos czynny.
42. Do kompetencji Kapituły Narodowej sprawozdawczo-wyborczej należy:
  - przyjęcie sprawozdań z działalności i spraw finansowych Wspólnoty Narodowej,
  - uchwalenie Statutu Narodowego lub zmian w nim,
  - wybór Rady Narodowej.
43. Kapituła Narodowa nadzwyczajna może być zwołana z inicjatywy Rady Narodowej, kiedy więcej niż połowa jej członków uzna poprzez głosowanie, że jest to stosowne. Przedmiotem obrad tej kapituły może być tylko sprawa, dla której została zwołana.

44. Uchwały Kapituły Narodowej są podejmowane bezwzględną większością głosów jej uczestników. Głosowanie odbywa się w sposób jawny, o ile Kapituła nie zadecyduje inaczej.
45. Z obrad Kapituły Narodowej sporządzany jest protokół, który podpisują sekretarz i protokolant oraz ten, kto przewodniczy Kapitulę. Protokół ten należy odczytać na pierwszym po kapitule zebraniu Rady Narodowej. Natomiast dokumenty z przeprowadzonych wyborów podpisuje przewodniczący sesji wyborczej oraz sekretarz Kapituły.

#### **Urzędy we wspólnotach. Sprawozdania**

46. Głos czynny i bierny na Kapitulę wszystkich szczebli posiadają tylko profesie wieczyści FZŚ, natomiast profesie czasowi mają tylko głos czynny.
47. Do pełnienia odpowiedzialnych funkcji we wspólnocie należy wybierać tych członków, którzy są przynajmniej trzy lata po złożeniu profesji wieczystej oraz wykazali się zaangażowaniem i stosownymi kompetencjami (KG 77,3). W przypadku, gdy we wspólnocie miejscowej nie można spełnić wymienionych warunków, należy kierować się roztropnością i dobrem wspólnoty.
48. Rady wspólnot poszczególnych szczebli oraz osoby pełniące w nich urzędy działają zgodnie z ustaleniami zawartymi w Konstytucjach (KG 51-52). Nie mogą one z racji pełnionego urzędu wchodzić do zarządu fundacji lub spółek prowadzących działalność gospodarczą; mogą to czynić jedynie jako osoby prywatne.
49. Na wakujący urząd radnego każdego szczebla odnośna Rada na czas do najbliższej kapitule może powołać kogoś spośród kandydujących na ten urząd w wyborach na poprzedniej kapitule.
50. Skarbnik każdej wspólnoty oprócz obowiązków wymienionych w Konstytucjach (KG 52,4) w administrowaniu funduszami będzie stosował się do decyzji Rady wspólnoty i bez zgody przełożonego nie może:
  - a) dysponować ewentualnymi dochodami,
  - b) jednoosobowo dysponować kontem bankowym.
51. Do aktów dysponowania majątkiem trwałym konieczne jest zatwierdzenie Kapituły Wspólnoty zainteresowanej i zgoda Rady wyższego szczebla. Gdy chodzi o „dobra kościelne”, należy zachować w tych przypadkach rozporządzenia Kodeksu Prawa Kanonicznego i Konferencji Episkopatu Polski.
52. Na koniec roku kalendarzowego skarbnik musi przedstawić Radzie swojej wspólnoty sprawozdanie według formularza przygotowanego przez Radę Narodową (KG 52,4c). Przygotowuje on również sprawozdanie finansowe, aprobowane przez Radę wspólnoty, na Kapitułę sprawozdawczo-wyborczą.
53. Rada szczebla wyższego jako organ nadrzędny zarządzania i administracji majątkiem, w razie wykrycia poważnego nadużycia ze strony skarbnika lub zawinionych strat, może domagać się naprawienia szkody dostępnymi środkami (KG 94,3).

54. Przygotowanie sprawozdania ogólnego z życia i działalności wspólnoty należy do kompetencji jej przełożonego i Rady (KG 51,2,b; 62,2,g; 66,2,h).
55. Okresem sprawozdawczym jest rok kalendarzowy (1.01 - 31.12). Sprawozdania roczne ogólne i finansowe przekazywane są do Rady wspólnoty bezpośrednio wyższego szczebla w następujących terminach roku następnego:
- do 31 stycznia przez Rady wspólnot miejscowych;
  - do 28 lutego przez Rady regionalne;
  - do 31 marca przez Radę Narodową.

### ***Asystenci duchowi***

56. Rada Narodowa składa prośbę na piśmie do Konferencji Prowincjałów Franciszkańskich o mianowanie trzech wskazanych Braci jako Asystentów narodowych, po jednym z każdej Rodziny Franciszkańskiej Pierwszego Zakonu. Do czasu ich mianowania przez Konferencję Prowincjałów działają oni jako p.o. asystenta narodowego.
57. Rady regionalne starają się o asystentów zgodnie z KG i ich własnymi statutami. Gdzie to jest wskazane i możliwe, należy tworzyć konferencje asystentów regionalnych, w skład których wchodzi reprezentanci Rodzin Franciszkańskich Pierwszego Zakonu, po jednym z każdej Rodziny.

### ***Uchwalenie i zatwierdzenie Statutu Narodowego***

58. Uchwalenie Statutu Narodowego oraz zmian w nim należy do Kapituły Narodowej. Musi to być poprzedzone konsultacjami przeprowadzonymi we Wspólnotach regionalnych.
59. Kompetencją Prezydium Rady Międzynarodowej FZŚ jest zatwierdzenie ostateczne Statutu Narodowego, a także zmian w nim.

### ***Zakończenie***

60. Sprawy, które nie są unormowane w niniejszym Statucie powinny być rozwiązywane we wspólnotach różnych szczebli zgodnie z duchem franciszkańskim oraz szczegółowymi normami prawa kościelnego.